

Чорний чоловік

Сергій Єсенін

Друже, друже!
Душа моя змучена болем.
Не прошу співчуття –
Розказати дозволь.
Може, вітер свистить
Над порожнім, занедбаним полем?
Може, мозок мені
Затуманив міцний алкоголь?

Голова, наче крилами,
Вухами дивно махає,
Ніби хоче й не може
На волю злетіти із пліч.
Чорний чоловік,
Чорний, чорний,
На ліжко моє сідає,
Чорний чоловік
Не дає мені спати всю ніч.

Чорний чоловік
Водить пальцем рядками книги
І, гугнявлячи в носа,
Немов над труною монах,
Читає про життя
Якогось негідника і ханиги,
Наганяє на душу нудьгу і страх.
Чорний чоловік,
Чорний, чорний!

"Слухай, слухай, –
Бурмоче мені, –
В книзі стільки розумних
Думок і планів!
Цей чоловік
Проживав на дні
Серед мерзотників
І шарлатанів.

Мав, як і всі,
Кримінальний хист,
Бачив щодня
Поножовщину й сварки.
Був чоловік той авантюрист,
Тільки найкращої в світі марки.

Був елегантний,
До того ж - "пітт",
Не визначний,
Та з чіпкою силою;
І якусь молодицю
Сорока з лишком літ
Звав поганим дівчиськом
І своєю милою.

Щастя, - він казав, -
То - удача і спритність рук.
Тюхтії та невмійки
За нещасних відомі усюди.
Це нічого,
Що безліч душевних мук
Приносять роззявам
Безчесні люди.

В грози, в бурі,
У будні й пости,
При невдачах і втратах
Та коли ви сердиті,
Здаватись усміхненим і простим -
Вище мистецтво на цьому світі".

"Чорний чоловік!
Не дражни мене ти!
Розповідь ця викликає відразу.
Що мені якісь
Злодюги чи поети?
Іншому, будь ласка,
Читай і розказуй".

Чорний чоловік,

Здається, обуївся вкрай,
Щось бурмоче під ніс
Гарячково й незграбно,
Наче хоче сказати:
Це я - той шахрай,
Що когось обікрав
Безсоромно й нахабно.

.....

Друже, друже!
Душа моя змучена болем,
Ніби наше життя -
То скорботи юдоль.
Може, вітер свистить
Над порожнім, занедбаним полем;
Може, мозок мені
Затуманив міцний алкоголь.
Ніч морозна,
А місяць повернутий дригом.
Я один край вікна,
Ані гостя, ні друга не жду.
Вся рівнина укрита
Пухнастим, нетоптаним снігом
І дерева, як вершники,
З'їхались в нашім саду.

Наді мною сова
На горищі зловісно ридає,
Зачаровані вершники
Сіють копитливий стук.
Ось і знову цей чорний
На крісло моє сідає;
Начепив свій циліндр
І недбало відкинув сюртук.

"Слухай, слухай! -
Хрипить він мені з темноти,
Влаштувавшись зручно
Поміж віконням, -
Я не бачив, щоб хтось із падлюк, як ти,

Так безглуздо і смішно
Страждав безсонням.

А-а! То місячне світло,
Що ллється з вікна,
Пробудило тебе,
До екстазу довівши.
Може, з повними стегнами
Прийде до тебе вона,
І ти будеш читати
Тягучі і приторні вірші?

Ох, люблю я поетів!
Траплялось не раз
Зустрічати подібну картину у світі –
Як прищавій курсистці
Молодий віршомаз
Щось плете про зірки
У знемозі статевої хіті.

Не пам'ятаю,
В одному селі,
Десять під Рязанню –
Та світ широкий –
Жив хлопчик
В простій селянській сім'ї,
Русоволосий і синьоокий.
Він вже дорослий,
До того ж – поет,
Не визначний,
Та з чіпкою силою.
І якусь танцівницю –
Сухоребрий скелет –
Звав поганим дівчиськом
І своєю милою".

"Чорний чоловік!
Це для мене – урок.
Поговір про тебе
Далеко рознісся.
Ти мене розлютив!"

І летить мій ціпок
Прямо в морду його,
В перенісся...

.....

...Місяць збліднув,
Синіє світанок. Зима.
На годиннику шосту продзенькало...
Я в циліндрі стою.
Більш нікого нема.
Я один...
І розтрощене дзеркало...

Переклад Олександра Грязнова